

Від народу Японії



співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

KfW

unicef 
для кожної дитини



ЕДНАННЯ



Центр освітніх ініціатив



Вплив проєкту Розвиток потенціалу молоді у західних областях України на формування життєвих навичок вихованців гуртків

Звіт за результатами дослідження

Проект реалізується БО «Центр освітніх ініціатив» в рамках програми «Розвиток потенціалу молоді у західних областях України», що імплементується Isar Ednannya, за фінансової підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Уряду Японії та Федерального міністерства економічного співробітництва і розвитку Німеччини (BMZ) через державний банк розвитку KfW

Львів 2024

Цей звіт описує результати дослідження, проведеного з **метою** моніторингу змін щодо рівня формування життєвих навичок вихованців гуртків у процесі реалізації проєкту "Розвиток потенціалу молоді у західних областях України".

Електронний документ «Вплив проєкту "Розвиток потенціалу молоді у західних областях України" на формування життєвих навичок вихованців гуртків: звіт за результатами дослідження» доступний на умовах ліцензії Creative Commons «Attribution – Non-Commercial 4.0 International» (CC BY-NC 4.0), що означає, що ви можете використовувати її на умовах ліцензії, доступної за адресою



<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.uk>

Усі права зберігаються за БО "Центр освітніх ініціатив".

Дозволяється вільне використання контенту – за умови збереження цієї інформації, включаючи інформацію про використану ліцензію, правовласників та проєкт «Розвиток потенціалу молоді у західних областях України».

Авторки дослідження:

Ольга БОЯРЧУК, старша викладачка кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР "Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів", м. Біла Церква, тренерка Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа". Співавторка масових онлайн-курсів на платформі "Прометеус" з циклу "Стартуємо до успішної школи", спрямованих на підготовку українських педагогічних працівників до впровадження НУШ на рівні середньої базової освіти. Розробниця фасилітованих курсів з розвитку громадянських компетентностей на різних предметах на рівні середньої школи.

Людмила МИКИТЮК, старша викладачка кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР "Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів", м. Біла Церква. Тренерка Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа", співавторка масових онлайн-курсів на платформі "Прометеус" з циклу "Стартуємо до успішної школи", спрямованих на підготовку українських педагогічних працівників до впровадження НУШ на рівні середньої базової освіти. Розробниця фасилітованих курсів з розвитку громадянських компетентностей на різних предметах на рівні середньої школи.

Поліна АЛПАТОВА, співзасновниця Дослідницького бюро «Соціологіст», провідний інженер Центру соціально-гуманітарних досліджень (при Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна). Протягом двадцяти трьох років займається організацією та проведенням соціологічних, політичних і маркетингових досліджень; аналітикою якісних та кількісних досліджень.

Цей звіт описує результати дослідження, проведеного з **метою** моніторингу змін щодо рівня формування життєвих навичок вихованців гуртків у процесі реалізації проєкту "Розвиток потенціалу молоді у західних областях України".

Дослідження зосереджувалося на чотиривимірній моделі освіти ЮНІСЕФ, що визначає 12 основних життєвих навичок¹.



20

керівників та
керівниць гуртків

387

гуртківці

12

життєвих навичок

20

дескрипторів

12

тем навчальних
вебінарів для
педагогів

Методологія

Для дослідження використано такі інструменти:

- ✓ лист спостереження за поведінкою вихованців на етапі формування гуртків (вхідне спостереження) та на підсумкових етапах діяльності (вихідне спостереження) протягом 2023-2024 навчального року;
- ✓ опитувальник – рефлексія педагогів щодо впливу циклу з дванадцяти вебінарів про інклюзивне навчання на розвиток професійних компетентностей для формування життєвих навичок гуртківців.

¹ <https://www.unicef.org/lac/en/reports/12-transferable-skills>

Дослідження включало:

1. Листи спостережень для фіксації вхідних та вихідних даних про поведінку вихованців, що включали опис 12 ключових життєвих навичок. Ці навички деталізувалися за допомогою 20 дескрипторів, що описували поведінку вихованців.

- ✓ Генерує / створює / висловлює / застосовує ідеї під час виконання спільних справ.
- ✓ Може проаналізувати ситуацію, перш ніж зробити вибір.
- ✓ Використовує докази для підтвердження власної думки.
- ✓ Продумує дії, які ведуть до бажаної мети чи розв'язання проблеми.

- ✓ Працюючи у групі, виконує свою частину групової роботи.
- ✓ Співпрацює з іншими людьми заради спільних інтересів.
- ✓ Домовляється про прийнятні варіанти для всіх учасників.
- ✓ Приймає рішення, аналізуючи ситуацію з різних точок зору.
- ✓ Працюючи у групі, діє за спільним планом або відповідно до ухвалених командою рішень.

- ✓ Може описати, як його / її думки, емоції, почуття впливають на поведінку.
- ✓ Демонструє впевненість у тому, що може розв'язати більшість проблем, якщо докладе до цього необхідних зусиль.
- ✓ Бере на себе завдання, що передбачають дії в незнайомих та незвичних обставинах.
- ✓ Активно слухає інших (зоровий контакт, невербальні сигнали: міміка, жести, озвучування запитань).
- ✓ Може висловити свою думку щодо окресленої проблеми.

- ✓ Висловлює бажання взаємодіяти з тими, які сприймаються як інші.
- ✓ Здатен / здатна описати почуття, що мають інші люди.
- ✓ Намагається краще зрозуміти своїх друзів, уявляючи, як та чи інша ситуація виглядає з їхнього погляду.
- ✓ Засмучується, коли бачить, що когось виключають із групи.
- ✓ Обговорює, що можна зробити, щоб змінити своє оточення на краще.
- ✓ Звертає увагу на почуття інших людей під час ухвалення рішень.

Для оцінювання спостережуваної поведінки вихованців було запропоновано три рівні прояву:

- ✓ “мають значні успіхи”;
- ✓ “досягають результату з допомогою інших”;
- ✓ *“потребують значної уваги і підтримки інших”.*

З метою проведення якісного спостереження для педагогів було проведено інструктаж-роз'яснення деяких важливих аспектів:

- ✓ слід спостерігати так, щоб не заважати гуртківцям і не ставити їх у незручну ситуацію;
- ✓ спостереження маємо охоплювати різноманітні ситуації включно з реакцією гуртківців на конкретні завдання, індивідуальну роботу у групі, взаємодію з керівником / керівницею гуртка й однолітками під час роботи в групі із розподілом ролей, мозкові штурми, розв'язання проблем, реалізацію проєктів, а також поведінку під час перерв, перед заняттями чи після них або під час позагурткової діяльності (походи, поїздки, конкурси тощо);
- ✓ слід спостерігати за вербальною, паравербальною та невербальною поведінкою й враховувати, окрім того, що говорить дитина, такі аспекти, як зоровий контакт, ставлення, вираження емоцій тощо;
- ✓ спостерігати за поведінкою, яку описує конкретний дескриптор, слід послідовно й упродовж певного часу. Не можна покладатися на перше враження, переконання, очікування та упередження спостерігача, на одну конкретну дію чи момент. Певний прояв поведінки може бути випадковим або бути зумовленим факторами, про які не знає спостерігач. А відсутність певної поведінки може бути результатом того, що гуртківці не мали відповідної можливості / нагоди її проявити.

1. Опитувальник – рефлексію педагогів щодо впливу циклу вебінарів із питань інклюзивного навчання на розвиток професійних компетентностей для формування життєвих навичок вихованців уміщував дескриптори – описи поведінки, яку педагоги можуть демонструвати “системно”, “час від часу” або “не демонструвати / важко відповісти”.

Пропонований набір із 10 дескрипторів відповідав очікуваним результатам дванадцяти тем навчальних вебінарів, проведених для педагогів.

Дескриптори:

- ✓ упроваджую принципи інклюзивного навчання під час організації гуртка (різноманітні методи навчання, різні рівні складності завдань, адаптовані матеріали та ресурси, додаткова підтримка для дітей, які її потребують тощо);
- ✓ демонструю повагу до різноманіття;
- ✓ підтримую унікальність та індивідуальні особливості кожного / кожної (раса, етнос, стать, сексуальна орієнтація, соціально-економічний статус, вік, фізичні здібності, релігійні вірування, політичні переконання);
- ✓ використовую ресурсні канали (модель BASIC PH²) для підвищення особистісного потенціалу вихованців;
- ✓ практикую навички трансформації конфліктів;
- ✓ аналізую рівень участі дітей (за Р. Хартом³) у процесі підготовки та реалізації справ, проєктів, занять для посилення формування компетентностей;
- ✓ дію для попередження та протидії булінгу в групі та реагування на нього;
- ✓ адаптую плани, підходи, матеріали занять для дітей із різними когнітивними та сенсорними можливостями;
- ✓ інтегрую вправи / техніки, принципи тимбілдингу (командотворення) в освітній процес для зміцнення взаємодії в групі;
- ✓ застосовую техніки підтримки та зцілення для підтримки особистої ефективності і запобігання професійному вигоранню.

² <https://moz.gov.ua/article/news/scho-dopomagae-nam-vistojati-v-periodi-trivalogo-stresu>

³ <https://nus.org.ua/articles/drabyna-uchasti-yak-posylyuvat-aktyvnist-ditej-u-shkilnomu-zhytti/>

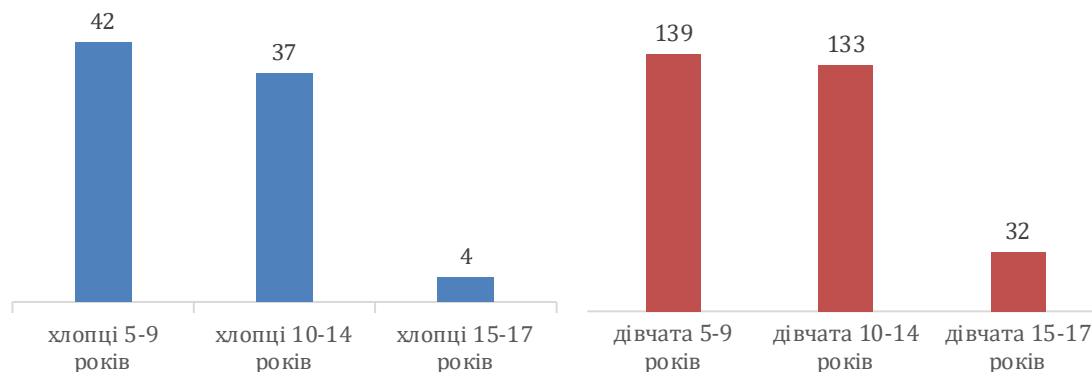
Учасники/Учасниці

У дослідженні взяли участь:

педагоги – керівники та керівниці гуртків у Львівській області – 20.

вихованці гуртків – 387. У тому числі: 83 – хлопці, 304 – дівчата.

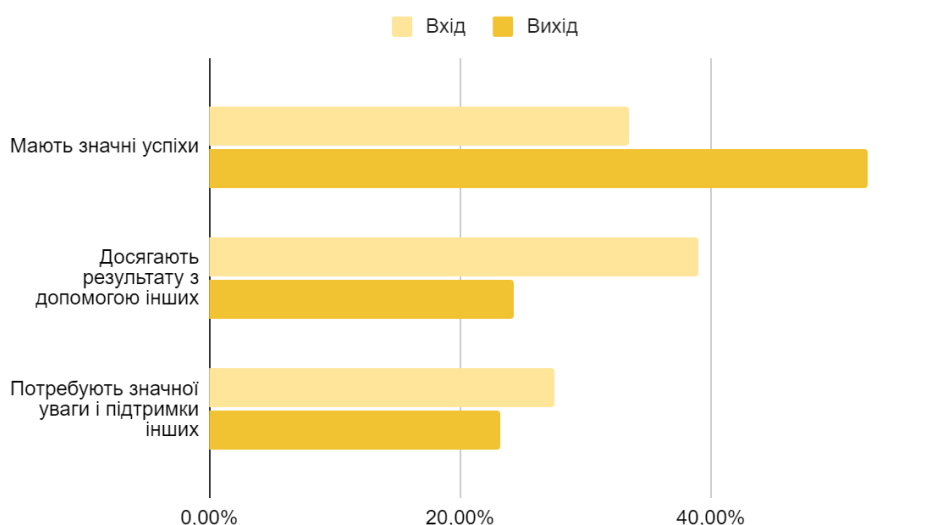
Серед вихованців гуртків, що взяли участь у дослідженні, 14 – внутрішньо переміщені особи, 3 – діти з особливими освітніми потребами, 89 – представники інших вразливих груп (з багатодітних родин, напівсироти, діти з інвалідністю тощо).



Учасники були об'єднані у 20 груп за темами / напрямками гурткової роботи: хореографія, плавання, бісероплетіння, екологія, світ живої природи, фітодизайн, образотворче мистецтво, танці, кулінарія, творчість, веслування на байдарках, хоровий спів, народні ремесла, лікарські рослини, вокал, волейбол.

Результати спостережень педагогів щодо формування життєвих навичок вихованців гуртків

Творчість. Критичне мислення. Розв'язання проблем

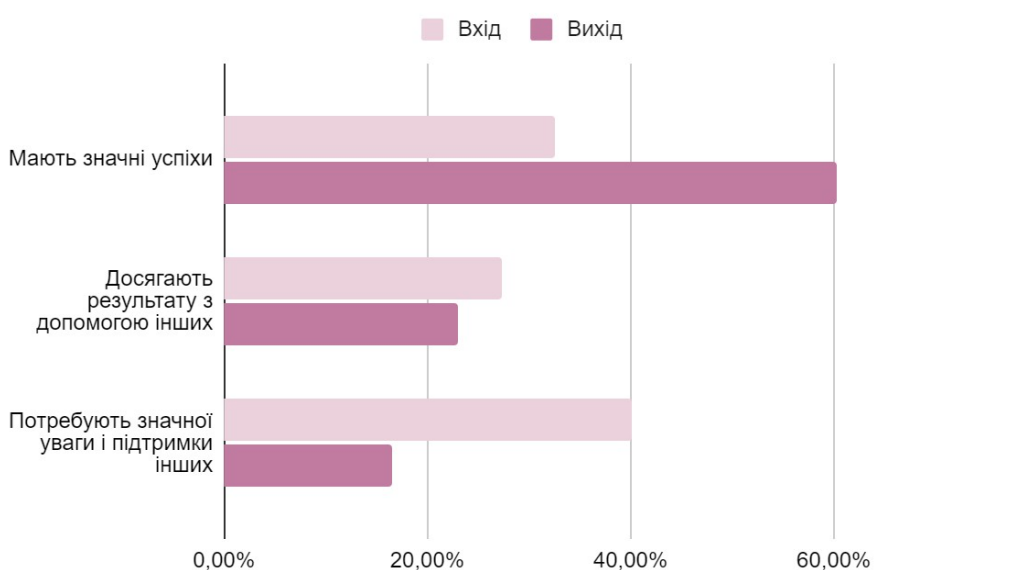


Діаграма демонструє когнітивний вимір («учитися знати») у навичках для навчання: **творчість, критичне мислення, розв'язання проблем.**

У результаті діяльності гуртків на 19% зростає кількість гуртківців, які демонструють помітний прогрес у цих навичках.

Проте, лише на 4% зменшується відсоток тих, хто потребує підтримки. Тут можемо відстежити суттєву необхідність у системній підтримці педагогів щодо навчання гуртківців генерувати ідеї під час виконання спільних справ, аналізувати ситуацію, перш ніж зробити вибір, використовувати докази для підтвердження власної думки, продумувати дії, які ведуть до бажаної мети чи розв'язання проблеми.

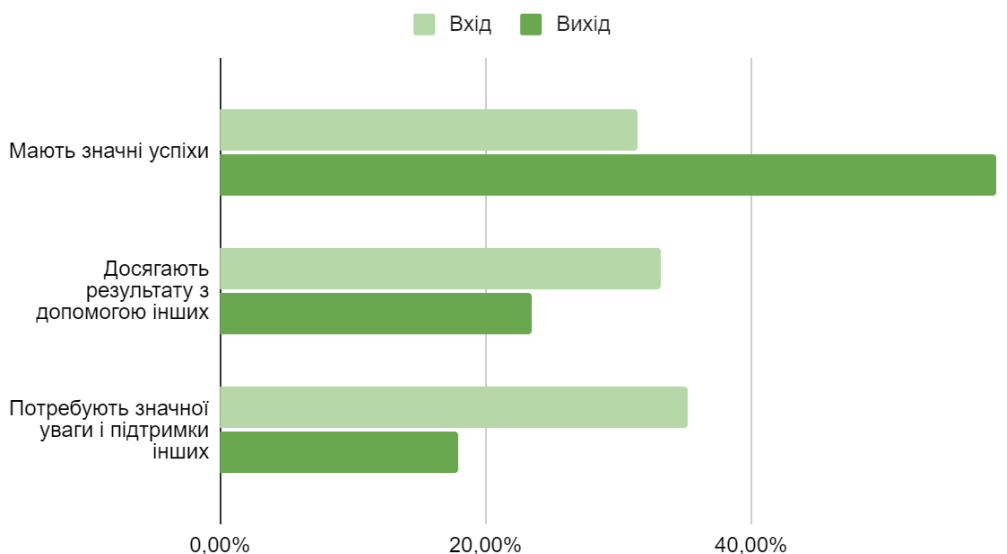
Співпраця. Переговори. Прийняття рішень



Діаграма демонструє зміни інструментального виміру у життєвих навичках для працевлаштування у («учитися діяти»): **співпраця, переговори, прийняття рішень.**

На думку педагогів, у процесі реалізації проєкту гуртківці покращили свою здатність працювати у групі задля досягнення спільних інтересів, домовлятися та приймати рішення, аналізуючи ситуацію з різних точок зору, а також працювати за визначеним планом. Кількість вихованців, які мають значні успіхи, у вихідному спостереженні зросла на 27% порівняно з вхідним спостереженням. Відповідно зменшилася кількість гуртківців (на 24%), які потребували підтримки інших у демонстрації відповідних навичок.

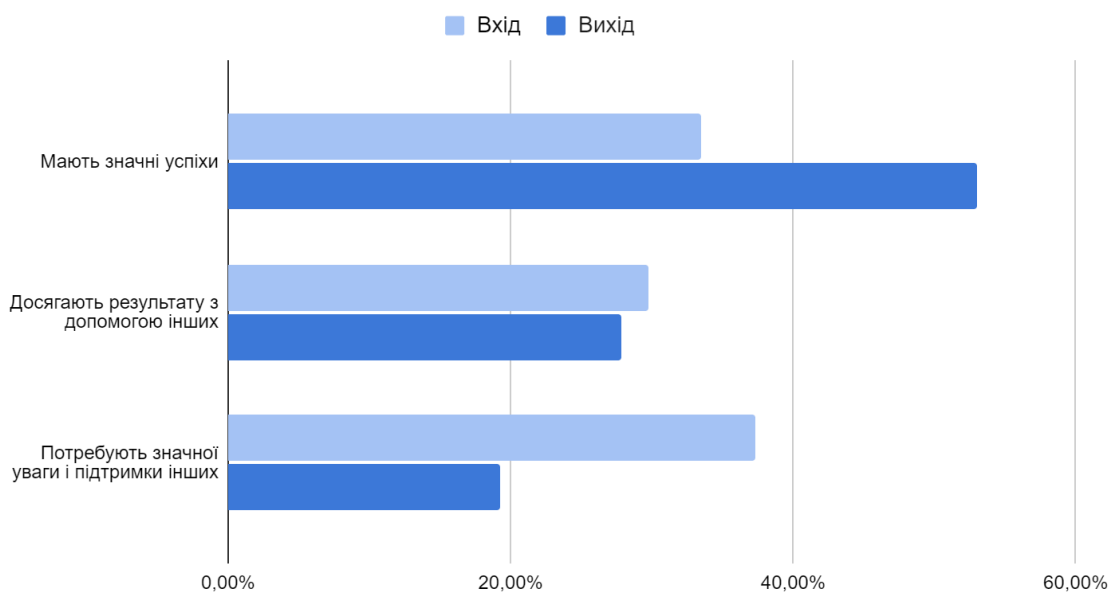
Саморегуляція. Стійкість. Комунікація



Діаграма ілюструє зміни в індивідуальному вимірі («учитися бути») життєвих навичок для підвищення особистого потенціалу: **саморегуляція, стійкість, комунікація**.

За відповідями педагогів, значний прогрес спостерігався у всіх трьох навичках. Наприкінці проєкту майже 53% дітей демонструє значні успіхи у здатності підтримувати позитивні стосунки з однолітками, керувати своїми емоціями та поведінкою, долати стреси, активно слухати інших та ставити запитання. Істотно зменшився відсоток (на 17%) учасників та учасниць гуртків, які відчувають труднощі з самостійним проявом цих навичок.

Повага до різноманітності. Емпатія. Участь



Діаграма показує зміни соціального виміру («учитися жити разом») у життєвих навичках для активного громадянства: **повага до різноманітності, емпатія, участь**.

Багато дітей – 37,3% на початковому етапі роботи потребують значної уваги та підтримки інших у розвитку своїх життєвих навичок для активного громадянства. 29,7 % дітей мають деякі успіхи, але їм потрібна допомога, щоб досягти кращих результатів. Лише 33,4% дітей на вході мають значні успіхи.

На підсумкових етапах роботи гуртків ситуація покращується – на 18% зменшується кількість вихованців, які потребують значної уваги та підтримки інших та на 9,5% збільшується кількість дітей, які мають значні успіхи. Вони покращили навички щодо взаємодії з тими, які сприймаються як інші, стали краще описувати почуття, що мають інші люди, розуміти своїх друзів, уявляючи, як та чи інша ситуація виглядає з їхнього погляду, почали обговорювати, що можна зробити, щоб змінити своє оточення на краще.

Проаналізувавши спостереження педагогів щодо найпомітніших змін із розвитку життєвих навичок у дітей, можна побачити, що найбільше зростання спостерігаються у *творчості, критичному мисленні, співпраці, комунікації, повазі до різноманіття, емпатії.*



Показниками сформованості навичок для керівників гуртків є поведінка дітей у різних формальних та неформальних ситуаціях. Частина педагогів (40%) звернули увагу на те, що діти співпереживали, турбувалися, втішали один одного, говорили слова підтримки тим, хто плаче або засмучений, розуміли й поділяли почуття радості, хвилювання, або розпач інших людей.

“...Емоційно стійкі, старші діти співчують та вчать заспокоювати молодших, обіймати, витирати сльози.”

“...З розумінням ставились до хвилювання перед виступом своїх друзів та інших учасників. Намагались підтримати один одного, розрадити після невдачі.”

“Спільна робота для досягнення найвищого результату (у спортивних іграх, естафетному плаванні, командних змаганнях). В процесі тренувань діти усвідомили, що командний результат залежить від вкладених зусиль кожного учасника.”

Більшість керівників (60%) гуртків у листах спостереження описують готовність дітей допомогти іншим, коли це необхідно, запрошення до спільної діяльності, задоволення, коли їм вдається щось зробити разом із іншими. На думку педагогів, діти, які працюють у малих групах, отримують більше задоволення від навчання і мають кращі результати.

“Цікаво було підмітити, раніше діти, працюючи над створенням новорічної штучної ялинки, наввипередки хотіли працювати з клейовим “пістолетом”. Це створювало небезпечні ситуації (можна обпектись). Згодом, створюючи композицію до виставки “Природа і фантазія”, домовилися хто і коли буде брати інструмент та хто які дії буде виконувати.”

“Діти стали дружнішими, почали самостійно формувати групи для тренувань. Раніше такого не було. Перед тренуванням вони самі підходять і просять, щоб тренуватись по три-чотири дитини з ким вони хочуть. І це дає позитивний результат...”

“В ігровій формі поділила дітей на дві групи і кожній з груп запропонувала по три ролі: дизайнер, замовник і продавець. Маючи обмежений час, дві групи мали розподілити між собою ролі, на запропонованих шаблонах намалювати інтер'єр будинку та вміти його презентувати. У процесі цієї гри гуртківці зуміли розподілити між собою ролі, врахувавши індивідуальні навички кожного, провести цікаву презентацію свого проєкту.”

Серед найпомітніших змін керівники (55%) визначають суттєве зростання життєвої навички “повага до різноманіття”. Педагоги зазначають, що перед дітьми постають певні труднощі: наявність стереотипів / упереджень, існування страхів щодо того, чого не розуміють, присутність в оточенні тільки таких людей, які схожі на них самих. Проте, у спостереженнях педагоги описують зміну ставлень вихованців до дітей з особливими освітніми потребами, з різним соціально-економічним статусом, до дітей інших національностей, до дітей, які говорять іншою мовою:

“У групі, де є дитина з особливими потребами, діти навчилися з повагою, толерантно ставитися до неї, не “відкидати” з колективу, а навпаки, допомагати та підтримувати.”

“Як на мене, чим різноманітніший соціум, тим цікавіше діткам. Вони з цікавістю зустрічають нових людей на гуртку, тому що володіючи певними техніками, вони вже можуть навчати інших, чи то демонструють серцево-легеневу реанімацію, чи користування фотоапаратом, чи показують правила використання лопати, як для менших, так і для старших.”

“На гуртку діти мають різні особисті захоплення, свої стилі виконання, стилі одягатися, стилі у зачісці, різні матеріальні можливості, особливі форми поведінки. Ніхто ніколи нікому не ставить образливих запитань і не робить образливих зауважень. На гуртку кожен сприймає один одного таким, як він є, бо є атмосфера толерантного ставлення.”

Майже 40% педагогів зазначають, що діти частіше почали ставити запитання, активно слухати інших дітей (підтримують жестами та мімікою, уточнюють інформацію), формулювати та аргументувати свою думку. “Діти навчилися не лише висловлювати свою думку та її відстоювати, але й слухати та чути своїх колег.”

“Під час занять учні більш активно слухали, свою зацікавленість вони демонстрували через невербальні сигнали.”

“Діти стали більше прислухатися до розповідей друзів, жваво комунікувати, ставити запитання. Іноді здається, що вони знають більше за вчителя, бо дуже хочуть поділитися своїми знаннями, думками. Тому завжди даю їм розповідати про свої події та пригоди на природі з батьками, друзями, про спілкування з домашніми улюбленцями, про те що вони прочитали чи подивилися фільм.”

Ще однією помітною зміною у навичках дітей є творчість. За міркуваннями педагогів (35%) на гуртках у вихованців є можливість практикувати креативність, створювати особливі роботи, пропонувати оригінальні ідеї, використовувати новітні методики та технології.

“На запропоновану тему “Букет квітів” кожен індивідуально мав намалювати малюнок не повторюючи інших гуртківців. Юннати зуміли продемонструвати свою уяву, навички домовлялись і втілювати свої ідеї на папері.”

“Ми з дітками опанували нетрадиційні техніки малювання, і це було неймовірно (скільки ідей у них в голові)... Ми створювали малюнки за допомогою ватних паличок, коктейльних трубочок. створювали малюнки в техніці Ебру ... роботи вийшли неймовірними...”

“Генерувати нові ідеї, пропонувати власні хореографічні рішення, створювати власні танці, придумувати рухи.”

За інформацією педагогів, діти також покращили здатність аналізувати ситуацію з різних точок зору, обговорювати різні варіанти розв'язання проблеми до того, як прийняти рішення, переглядати різні джерела інформації, які їм пропонують на гуртку, та визначати, які з них є найбільш надійними.

“Учениця здобула гран-прі конкурсу. Після цього неодноразово прослуховувала свій виступ, порівнювала його з виконанням іншими учнями цієї ж пісні, самостійно провела на уроці аналіз виступу, самостійно виправила свої помилки. Визначила умови, що сприяли успішному виступу.”

“Діти під час роботи засвоювали нові навички (наприклад, користування гарячим клеєм). Через кілька занять діти самостійно оцінювали покращення своїх умінь: робота стала акуратнішою, працювати легше, немає страху обпектися.”

На запитання *“Що сприяло формуванню життєвих навичок?”* педагоги описували декілька аспектів:

Безпечне середовище, що підтримує	Відчуття безпеки, комфорту, довіри та поваги, чіткі правила та очікування, щоб усі знали, чого від них очікують, атмосфера активного слухання, де всі почуваються почутими та зрозумілими, можливість ризикувати та робити помилки.
Навчальне середовище	Вивчення різних стилів та традицій різних культур, використання інтерактивних методів навчання (рольові та симуляційні ігри, проблемне навчання, дискусії тощо), надання вибору дітям, проведення обговорення, вправ на знайомство.
Середовище, що заохочує співпрацю	Робота в парах, малих групах, командах, спільна робота над проектами та презентаціями, заохочення до участі дітей із різними здібностями.
Визнання досягнень вихованців	Відстеження прогресу вихованців та визначення сильних сторін, створення ситуацій успіху, проведення різноманітних заходів, де діти могли ділитися досвідом, представити свої роботи, проведення майстеркласів, конкурсів тощо.

Серед основних *труднощів*, які окреслювали освітяни щодо формування життєвих навичок у вихованців, можна виокремити:

Труднощі в комунікації, зокрема, у вираженні своїх думок	Вихованцям різного віку складно спілкуватися один з одним через різницю в рівні розвитку, інтересах та досвіді. Деякі діти соромляться просити про допомогу, коли їм це потрібно, їм важко висловити свою думку чи ідею. Як результат – це призводить до непорозумінь та ускладнює процес участі у груповій роботі / дискусіях.
Невпевненість у власних силах	Деякі гуртківці бояться нового досвіду, незнайомих ситуацій, нових або складніших завдань, частина дітей не вірять у себе та свої можливості, боїться виступати перед аудиторією. Така поведінка заважає їм брати участь у нових проектах, висловлювати свою думку, ділитися своїми знаннями та ідеями. Відповідно це обмежує можливості та заважає їм розвиватися.
Труднощі у вираженні емоцій	Частині дітей складно говорити про свої емоції та відчуття, ділитися переживаннями, виражати радість, присутнє сильне відчуття хвилювання під час заходів.
Агресивна поведінка	Деякі діти можуть проявляти агресію під час гри або інших групових заходів. Здебільшого це пов'язано з невмінням вирішувати конфлікти мирним шляхом.
Труднощі під час спільної діяльності	Складно об'єднатися в групи / пари так, щоб було комфортно та приємно працювати разом, домовитися про спільне рішення, виконати роботу до кінця. Були випадки, що призводили до конфліктних ситуацій.
Труднощі із прийняттям інших думок	Деяким дітям важко приймати те, що не тільки їхня думка правильна, розуміти те, що може бути багато поглядів на будь-яку конкретну ситуацію чи проблему, багато тлумачень.

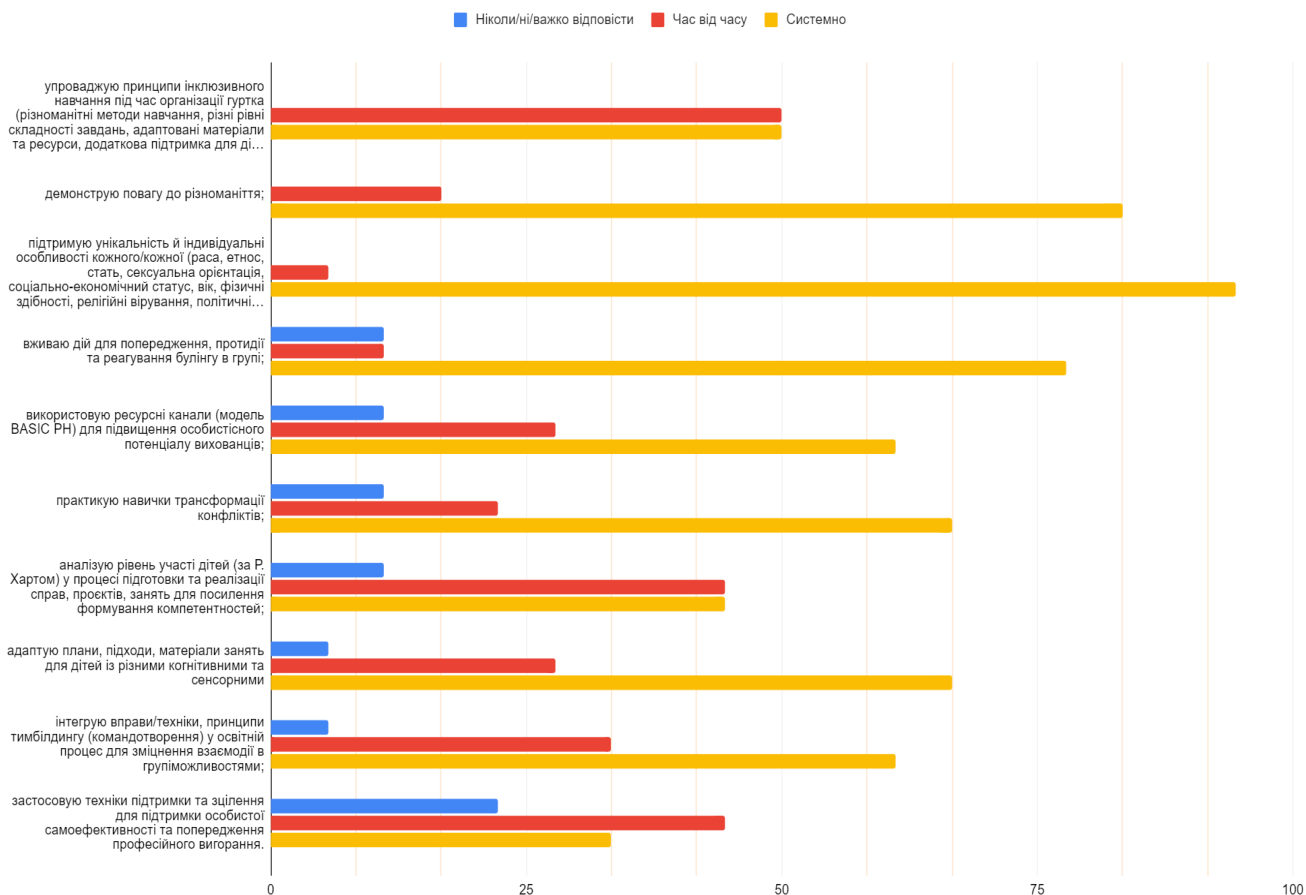
Висновки щодо впливу циклу вебінарів на зміни у роботі педагога

Для якісного впливу на формування життєвих навичок вихованців для керівників груп протягом 2023-2024 навчального року було проведено 12 навчальних вебінарів, які охопили такі теми:

- ✓ “Інклюзивне навчання: сутність, принципи, переваги”
- ✓ “Різноманіття як цінність: яке буває різноманіття”
- ✓ “Використання ресурсних каналів для інклюзивного навчання (модель BASIC PH)”
- ✓ “Навички трансформації конфліктів у контексті інклюзії (частина I)”
- ✓ “Навички трансформації конфліктів у контексті інклюзії (частина II)”
- ✓ “Модель Роджера Харта як інструмент забезпечення доступу, участі та врахування різноманітності”
- ✓ “Створення системи ефективної протидії булінгу в інклюзивному освітньому середовищі”
- ✓ “Особливості організації інклюзивного освітнього середовища: принципи універсального дизайну”
- ✓ “Тимбілдинг в інклюзивній освіті”
- ✓ “Як підтримати вчителя у процесі змін: як уникнути емоційного вигорання”
- ✓ “Формування життєвих навичок”
- ✓ “Професійний розвиток педагога: підсумки”

За результатами навчання педагоги оцінили вплив циклу вебінарів на зміни у своїй роботі, міркуючи над тим, як вони зараз проявляють поведінку, описану у дескрипторах.

Вплив вебінарів на зміну у роботі педагога



На основі даних, представлених на діаграмі, можна зробити висновки, що вебінари мали значний вплив на **формування компетентностей педагогів для створення інклюзивного середовища**.

50% педагогів час від часу впроваджують принципи інклюзивної освіти, **50%** педагогів роблять це системно. Тож **100%** педагогів не ігнорують ці принципи.

“Власним прикладом демонструю учням повагу до різноманіття, приділяю увагу толерантному ставленню учнів до дітей з особливими освітніми потребами.”

“У групі є діти різного рівня підготовки, тому при підготовці до виступу на концерті, намагаюся залучити всіх без винятку. Розподіляю ролі: хтось заспіває, хтось співає лише приспів, а комусь даю дзвіночком пограти.”

“У старшій групі є хлопчик, що всілякими способами привертає до себе увагу, одягає дівочі речі та прикраси, наводить макіяж, проте ніхто з дітей не ставиться до нього упереджено, оскільки систематично проводжу у цій групі бесіди та тренінги щодо поваги до кожної особистості та толерантного ставлення до різноманіття.”

“Створюю умови, що дозволяють як хлопчикам, так і дівчатам розкривати свій творчий потенціал у танці без обмежень стереотипів щодо статевої приналежності”.

Педагоги докладають значних зусиль для **підтримки унікальності та індивідуальності дітей**. **94,4%** опитаних роблять це системно, **5,6%** – час від часу. Вони почали враховувати індивідуальні особливості дітей, включаючи вік, здібності, рівень фізичної підготовки, соціально-економічний статус, етнічну приналежність, релігійні вірування. Керівники та керівниці гуртків намагаються створити середовище, де кожна дитина відчуває себе прийнятою та шанованою, незалежно від її відмінностей. Це включає в себе створення атмосфери поваги, терпіння та розуміння, можливості виражати свою унікальність та індивідуальність різними способами, наприклад, через танці, малювання, декламування віршів або виконання інших завдань. Педагоги розуміють, що діти мають різні потреби та можливості, тому вони намагаються бути гнучкими у своїх підходах.

“Навчаю з повагою відноситись до дітей ВПО, з терпінням (на початках особливо) ставитися до дітей зі сходу України через невміння правильно розмовляти українською.”

“Всі ми різні. Завжди стараюся підтримувати дитячу індивідуальність, але є ще потреба в знаннях даної теми, наприклад, сексуальної орієнтації.”

“Хлопчик, прийомна дитина у сім'ї, прийшовши у вересні на заняття, мав звичку з'їдати солодощі інших дітей. Під час розмови з теперішніми батьками дитини з'ясувалося, що хлопчик у минулому недоїдав, тому йому притаманна така манера поведінки. Провівши ряд бесід із групою дітей, де займається ця дитина, ми вирішили кожного разу ділитись солодощами з ним. Йому ж пояснила, що можна попросити цукерку, а не брати її самостійно. Такий метод спрацював. На даний час хлопчик не бере чужі наїдки.”

“Створюю можливості для кожної дитини виражати свою унікальність та індивідуальність через танцювальне виконання, дозволяючи їм вносити власні ідеї та інтерпретації до хореографії.”

77,8% опитаних системно **діють для попередження і протидії булінгу в групі та реагують на нього**, **11,1%** роблять це час від часу і такий самий відсоток має труднощі з відповіддю.

“Формую у дітей нульову терпимість до прояву булінгу. При перших проявах цькування проводжу роз'яснювальну роботу про різноманітність характерів та темпів навчання вихованців.”

“Працюю над створенням позитивного та відкритого середовища, де кожен відчуває себе безпечно. Підтримую відкрите спілкування та емпатію, навчаючи учнів виявляти та розуміти емоції інших. Заохочую відверте повідомлення про випадки булінгу та швидке реагування на них.”

“Практикуємо правила поведінки на гуртку, проводжу інструктажі.”

“Часто піднімаю тему булінгу, усі ознайомлені та знають як діяти в цій ситуації.”

Помітно, що чотири вищеописаних позиції (упроваджую принципи інклюзивного навчання під час організації гуртка, демонструю повагу до різноманіття, підтримую унікальність й індивідуальні особливості кожного/кожної, вживаю дій для попередження, протидії та реагування булінгу в групі) мають найвищі відсотки (більше 70%) системних проявів у практиці керівників гуртків.

Для підвищення особистісного потенціалу вихованців керівники гуртків стали **практикувати використання ресурсних каналів (модель BASIC PH) - 27,8 %** стали робити це час від часу, а **61,1 %** - системно. Проте, **11,1%** зазначили, що їм складно поки відповісти на це питання.

“Створюємо позитивний настрій в колективі, долаючи негативні емоції з'їдаючи щось смачненьке, читаючи дітям смішинки, граючи в цікаву гру”

“На заняттях ми часто робимо вироби з природніх матеріалів - підключаємо ресурсний канал “уява, творчість, фантазія”. Підкреслюю, що кожний робить свій виріб. Може у когось кращий, але всі вони зроблені з позитивними емоціями тому принесуть радість людині, яка одержить подарунок”.

“Звичайно, дітки, які беруть участь у заняттях, починають вірити у себе. Якщо на перших заняттях вони можуть лише спостерігати за процесом, таким чином соціалізуються, то з наступних вони вже беруть камеру, пізнають природу, отримують від своїх спостережень та творчих підходів до фотографії неймовірну насолоду, крім того, підгодовуючи пташок. Годівнички розташовані у 3 локаціях міста, а місць спостережень ще більше, фізичної активності нам зовсім не бракує...”

Корисною для педагогів та важливим кроком до створення інклюзивного середовища стала **практика навичок трансформації конфліктів. 22,2 %** опитаних зазначили, що вже **практикують навички трансформації конфліктів** час від часу, а **66,7% - системно.**

“У моїй практиці трансформації конфліктів я активно застосовую різноманітні стратегії для вирішення суперечок та покращення взаємин. Наприклад, я починаю з активного слухання обох сторін, спрямовуючи свою увагу на їхні почуття та потреби. Потім я намагаюся знайти спільні точки зору та шляхи до компромісу, враховуючи інтереси всіх учасників конфлікту.

“Використовуючи емпатію та співчуття, я створюю емоційний зв'язок і сприяю побудові довіри між сторонами. Намагаючись керувати своїми емоціями та заохочуючи конструктивне спілкування, я сприяю знаходженню рішень, які б задовольняли всіх учасників конфлікту. Ця практика допомагає знизити напругу та покращити співпрацю в колективі, сприяючи зростанню особистого розвитку та підвищенню ефективності командної роботи”.

“Намагаюся виявити причини конфлікту, вислуховую обидві сторони, шукаю шляхи розв'язання проблеми, враховуючи інтереси всіх залучених осіб”

Цінним інструментом для посилення формування компетентностей став **аналіз керівниками гуртків рівня участі дітей (за Р. Хартом) у процесі підготовки та реалізації справ, проєктів, занять**. 88, 8 % учасників почали практикувати такий **аналіз**.

“Я завжди аналізую рівень участі дітей. Я пропоную варіанти виконання теми, а діти вносять свої пропозиції, після чого ми приймаємо спільне рішення(5,6 щабель драбини); зі старшими гуртківцями (до 15 р.) можливе і спільне прийняття рішення (8 щабель); з учнями 1-4 класів переважно 4 щабель - дітей призначають і інформують”.

“Постійно аналізую участь дітей у колективі. Цікавим є ріст діток, які прийшли з своїми страхами сцени, людей в залі, і через певний час ти бачиш впевнених і сміливих танцівників ансамблю”.

“Запитую думку дітей щодо вибору пісні, вибору костюму і тд. Обговорюємо ідеї щодо різних проєктів.

“Скоро ми організуємо звітний концерт і діти з радістю погодились допомогти. Вони самостійно поділились на команди та мають вивчити декілька танцювальних бансів”.

Варто звернути увагу на позитивні зміни щодо вміння педагогів **адаптувати плани, підходи, матеріали занять для дітей із різними когнітивними та сенсорними можливостями**. 66, 7% - системно працюють над такою адаптацією, а **27, 8%** - час від часу.

“Навчальна програма гуртка плавання "Вода - моя стихія" дуже гнучка, що дає можливість адаптувати навчальні плани з урахуванням когнітивних та сенсорних можливостей кожного вихованця”

“Стежу за реакцією дітей під час занять і адаптую підходи та завдання відповідно до їхніх потреб та успішності.”

“У своєму адаптованому плані заняття кожна частина враховує потреби дітей з різними когнітивними та сенсорними можливостями, забезпечуючи їм можливість активно брати участь у занятті та розвиватися”.

Проте, **5,6%** опитаних ще **мають складнощі у процесі адаптації**. Коментарі цієї групи педагогів свідчать про нерозуміння понять та основних стратегій розбудови інклюзивного освітнього середовища за принципами універсального дизайну та його розумного пристосування для навчання.

“Стараюсь, але не завжди встигаю по часу”

“Зі своєї сторони, як педагог, стараюсь зробити все можливе, але не завжди матеріальна база - її відсутність - допомагає мені в цьому”.

94,4% керівників гуртків розуміють важливість тимблдингу для зміцнення взаємодії в групі та інтегрують вправи/техніки, принципи тимблдингу (командотворення) у освітній процес. 61,1% роблять це системно.

“У роботі гуртка використовую вправи, які спонукають учнів до спільної роботи та спілкування, такі як завдання, що потребують вирішення проблем в групі, або кооперативні ігри. Також я заохочую взаємодопомогу та підтримку шляхом спільних досягнень, надаючи можливість учням взаємодіяти та спільно вирішувати завдання”

“Використовую вправу "спільний малюнок". Діти малюють на задану тему на дошці із закритими очима. Вони попередньо домовляються хто що малює, під час малювання підказують учневі, що малює, як малювати. Виходить спільна творча робота, яку потім обговорюють”.

Дещо меншою, з попередніми показниками, є зміна у питанні застосування технік підтримки та зцілення для підтримання особистої самоефективності та запобігання професійному вигоранню. 33,3% педагогів зазначили, що застосовують такі техніки системно, 44,4% - час від часу, а 22,2% - відчують складнощі.

“Я включаю в свій розклад дня перерви для відпочинку та відновлення енергії, практикую медитацію для зняття стресу та релаксації, використовую техніки дихальних вправ для зняття напруги та підвищення концентрації”.

“Використовую методику профілактики професійного вигорання, з якою ознайомився на одному з вебінарів”.

“Використовую вправи на дихання, метелик, орангутанг, люблю слухати аудіокниги та музику, проводжу час на природі, люблю подорожі та спілкування з людьми”.

“Через високу інтенсивність роботи: велику кількість різних занять, перевірки та інші причини я не встигаю помітити перевантаження, яке призводить до емоційного вигорання. Намагаюсь вчасно розпізнавати симптоми і наскільки вдається, не допускати впливу свого стану на дітей”. Техніки підтримки та зцілення використовую не завжди через брак часу. Маю на меті почати практикувати їх регулярно”.

Загалом, можна зробити висновок, що навчальні вебінари мали значний позитивний вплив на зростання педагогів і відповідно на формування життєвих навичок гуртківців. Педагоги стали більш компетентними, упевненими та готовими до використання сучасних методів роботи. Вони стали більш уважними до індивідуальних потреб дітей і системно працюють над створенням сприятливого інклюзивного середовища для всіх гуртківців.

Розвиток 12 основних життєвих навичок чотиривимірної моделі освіти ЮНІСЕФ через фокусування на дескрипторах, запропонованих у цьому дослідженні, демонструє ефективність такого підходу.

Упровадження у практику роботи гуртка будь-якого напряму набору запропонованих дескрипторів може суттєво вплинути на розвиток життєвих навичок вихованців. Це допоможе їм стати більш впевненими у собі, критично мислячими, творчими, комунікабельними та відповідальними членами суспільства.

Для того, щоб успішно інтегрувати дескриптори у власну практику, керівнику гуртка важливо:

- ✓ ознайомитися з дескрипторами та їх розуміти: важливо мати чітке уявлення про те, які саме навички та поведінку описують дескриптори;
- ✓ сформулювати цілі навчання: визначити, яка саме поведінка буде розвиватися на кожному занятті з урахуванням дескрипторів;
- ✓ підібрати відповідні методи та форми роботи: дискусії, робота в групах/парах, групові проєкти, рольові ігри, що сприятимуть розвитку життєвих навичок;
- ✓ створювати сприятливу атмосферу та інклюзивне середовище: атмосфера довіри та поваги у групі, рівний доступ до можливостей стимулюватиме активну участь вихованців та їхню готовність до співпраці;
- ✓ надавати системно зворотний зв'язок: надавати гуртківцям конструктивну оцінку їхньої роботи, підкреслюючи їхні сильні сторони щодо проявів поведінки (дескрипторів) та пропонуючи шляхи для самовдосконалення;
- ✓ відстежувати динаміку розвитку навичок: регулярно оцінювати рівень розвитку життєвих навичок у гуртківців, щоб за потреби корегувати підходи, методи та форми роботи.

Лист спостереження за вихованцями

З метою моніторингу змін щодо рівня формування життєвих навичок вихованців гуртків у процесі реалізації проєкту «Розвиток потенціалу молоді у західних областях України» просимо провести спостереження за пропонованими дескрипторами

Назва гуртка:	
Ім'я та прізвище керівника гуртка:	
Кількість дітей, за якими спостерігали:	
Вік дітей (від...до...):	

Життєві навички	Дескриптори	Мають значні успіхи (відсоток дітей %)	Досягають результату з допомогою інших (відсоток дітей %)	Потребують значної уваги та підтримки інших (відсоток дітей %)
<ul style="list-style-type: none"> • Творчість (креативність) • Критичне мислення • Розв'язання проблем 	Генерує / створює / висловлює / застосовує ідеї під час виконання спільних справ			
	Може проаналізувати ситуацію, перш ніж зробити вибір			
	Використовує докази для підтвердження власної думки			
<ul style="list-style-type: none"> • Співпраця • Переговори • Прийняття рішень 	Працюючи у групі, виконує свою частку групової роботи			
	Співпрацює з іншими людьми заради спільних інтересів			
	Домовляється про прийнятні варіанти для всіх учасників			
<ul style="list-style-type: none"> • Саморегуляція • Стійкість • Комунікація 	Може описати, як його / її думки, емоції, почуття впливають на поведінку			
	Демонструє впевненість у тому, що може розв'язати більшість проблем, якщо докладе до цього необхідних зусиль			
	Бере на себе завдання, що передбачають дії в незнайомих та незвичних обставинах			
	Активно слухає інших (зоровий контакт, невербальні сигнали: міміка, жести, озвучування запитань)			
<ul style="list-style-type: none"> • Повага до різноманітності • Емпатія • Участь 	Висловлює бажання взаємодіяти з тими, які сприймаються як інші			
	Здатен / -на описати почуття, що мають інші люди			
	Намагається зрозуміти краще своїх друзів, уявляючи, як та чи інша ситуація виглядає з їхнього погляду			
	Засмучується, коли бачить, що когось виключають із групи			
	Обговорює, що можна зробити, щоб змінити громаду на краще			
	Звертає увагу на почуття інших людей під час ухвалення рішень			

Життєві навички	Дескриптори	Мають значні успіхи (відсоток дітей %)	Досягають результату з допомогою інших (відсоток дітей %)	Потребують значної уваги та підтримки інших (відсоток дітей %)
<ul style="list-style-type: none"> Творчість (креативність) Критичне мислення Розв'язання проблем 	Генерує / створює / висловлює / застосовує ідеї під час виконання спільних справ			
	Може проаналізувати ситуацію, перш ніж зробити вибір			
	Використовує докази для підтвердження власної думки			
	Продумує дії, які ведуть до бажаної мети чи розв'язання проблеми			
<ul style="list-style-type: none"> Співпраця Переговори Прийняття рішень 	Працюючи у групі, виконує свою частку групової роботи			
	Співпрацює з іншими людьми заради спільних інтересів			
	Домовляється про прийнятні варіанти для всіх учасників			
	Приймає рішення, аналізуючи ситуацію з різних точок зору			
	Працюючи як член групи, діє за спільним планом або відповідно до ухвалених командою рішень			
<ul style="list-style-type: none"> Саморегуляція Стійкість Комунікація 	Може описати, як його / її думки, емоції, почуття впливають на поведінку			
	Демонструє впевненість у тому, що може розв'язати більшість проблем, якщо докладе до цього необхідних зусиль			
	Бере на себе завдання, що передбачають дії в незнайомих та незвичних обставинах			
	Активно слухає інших (зоровий контакт, невербальні сигнали: міміка, жести, озвучування запитань)			
	Може висловити свою думку щодо окресленої проблеми			
<ul style="list-style-type: none"> Повага до різноманітності Емпатія Участь 	Висловлює бажання взаємодіяти з тими, які сприймаються як інші			
	Здатен / -на описати почуття, що мають інші люди			
	Намагається зрозуміти краще своїх друзів, уявляючи, як та чи інша ситуація виглядає з їхнього погляду			
	Засмучується, коли бачить, що когось виключають із групи			
	Обговорює, що можна зробити, щоб змінити громаду на краще			
	Звертає увагу на почуття інших людей під час ухвалення рішень			

Життєві навички (когнітивний вимір)	Опис
<p>Творчість (креативність)</p>	<p>Творчість (креативність) – це здатність створювати, висловлювати чи застосовувати винахідливі ідеї, методи і технології, часто в умовах співпраці з іншими.</p> <p>У поєднанні з навичками критичного мислення та вирішення проблем креативність є основним компонентом цілеспрямованого мислення, тобто нехаотичного, упорядкованого та організованого.</p> <p>Творчість – це також засіб створення знань, що може підтримувати та посилювати самонавчання і навчання протягом усього життя.</p> <p>Стимулювання творчості шляхом застосування нових методів навчання та створення безпечного і підтримувального навчального середовища сприяє загальному поліпшенню результатів роботи шкіл і підготовці учнів до інноваційності в житті та на ринку праці.</p>
<p>Критичне мислення</p>	<p>Критичне мислення – це здатність відрізнити достовірні факти від недостовірних та оцінювати доцільність тих чи тих варіантів дій.</p> <p>Критично мислячі люди оцінюють ситуації та припущення, ставлять запитання і розвивають різні способи мислення. Це допомагає їм, перш ніж робити висновки, збирати, аналізувати, синтезувати, представляти факти, а також оцінювати можливі наслідки дій.</p> <p>Критичне мислення передбачає вміння розпізнавати припущення, відокремлювати факти від думок, бути допитливим щодо істинності доказів, ставити запитання, шукати джерела для перевірки достовірності інформації, уміти слухати і спостерігати, уявляти і розуміти кілька можливих варіантів розвитку подій тощо. Це допомагає захищати себе від насильства, негативних впливів та радикалізації.</p> <p>Критичне мислення потрібне людині протягом усього життя. За бажання цього можна навчитися у будь якого віці.</p>
<p>Розв'язання проблеми</p>	<p>Розв'язання проблем – це здатність продумати кроки, які ведуть до бажаної мети, виявляючи та розуміючи проблему та розробляючи варіанти її вирішення.</p> <p>Всесвітнє опитування школярів PISA визначило та об'єднало когнітивні процеси розв'язання проблем у чотири сфери.</p> <ol style="list-style-type: none"> Вивчення та розуміння: вивчення проблемної ситуації шляхом її спостереження, взаємодії з нею, пошуку інформації та аналізу обмежень або перешкод, а також демонстрація розуміння наданої та виявленої інформації під час взаємодії з проблемною ситуацією. Представлення та формулювання: використання таблиць, графіків, символів або слів для представлення аспектів проблемної ситуації, а також формулювання гіпотез про відповідні чинники проблеми для побудови узгодженого представлення проблемної ситуації. Планування та виконання: розроблення плану чи стратегії для вирішення проблеми та її виконання. Це може привести до уточнення загальної мети, встановлення підцілей тощо. Моніторинг та відображення: моніторинг прогресу, реагування на зворотній зв'язок та відображення рішення, наданої інформації щодо проблеми чи прийнятої стратегії.

Життєві навички (когнітивний вимір)	Опис
Співпраця	<p>Співпраця – дія або процес спільної роботи, спрямований на досягнення спільної мети або взаємної вигоди для всіх учасників співпраці.</p> <p>Співпраця включає навички командної роботи, повагу до думок і внесків інших людей, сприйняття зауважень і пропозицій, конструктивне вирішення конфліктів, ефективне лідерство, прагнення досягати консенсусу в процесі прийняття рішень, а також вміння підтримувати та координувати партнерські відносини.</p> <p>Учні, які навчаються працювати спільно, отримують більше задоволення від навчання і мають кращі результати. Вони також демонструють соціально бажані форми поведінки, а самооцінка і почуття впевненості зростають.</p>
Переговори	<p>Переговори – це процес спілкування між щонайменше двома сторонами, спрямований на досягнення домовленостей, що базуються на сприйнятті відмінних інтересів сторін.</p> <p>Люди вчаться навичок ведення переговорів з раннього дитинства. Переговори становлять значну частину дитячої гри і мають чітке призначення: узгодити, як можна бути разом у грі, та узгодити зміст самої гри.</p> <p>Для того, щоб процес переговорів був успішним, необхідно домовитися про прийнятний варіант для всіх залучених сторін. Іншими словами, продуктивний процес переговорів зосереджується на розробленні взаємовигідних угод, заснованих на врахуванні інтересів, потреб, бажань, побоювань та страхів усіх залучених сторін.</p>
Прийняття рішень	<p>Прийняття рішень – це здатність обрати одне рішення принаймні із двох варіантів, враховуючи сукупність чинників впливу та обмежень.</p> <p>Кілька чинників впливають на прийняття рішень: інформація, часові обмеження, чіткість цілей, попередній досвід, упередження, вік, особиста значущість тощо.</p> <p>Процес прийняття рішень часто розглядається як поетапний процес. Наприклад, одна із відомих моделей прийняття рішень складається з п'яти етапів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначення цілей; • збір інформації для обґрунтованого прийняття рішень; • розробка варіантів рішень; • оцінка і прийняття рішень; • впровадження.

Життєві навички (когнітивний вимір)	Опис
Саморегуляція	<p>Саморегуляція – це здатність регулювати та контролювати свою поведінку, емоції, почуття та імпульси.</p> <p>Передбачає самоконтроль, самоефективність, самосвідомість, а також позитивне ставлення до себе, надійність та самопрезентацію.</p> <p>Самоконтроль стосується шести взаємопов'язаних елементів, які можуть спричинити негативну поведінку: імпульсивність; відсутність наполегливості; невиправданий ризик; недооцінювання інтелектуальних можливостей; егоцентричність, нестійкість характеру.</p> <p>Саморегуляція передбачає віру у свої можливості та здатність до навчання, досягнення цілей та успіху.</p> <p>Люди із сильним відчуттям самоефективності сприймають важкі завдання як виклики для самовдосконалення, а не як загрози, яких слід уникати. Такі люди ставлять перед собою високі цілі та рішуче налаштовані їх досягти.</p>
Стійкість	<p>Стійкість (еластичність) – це адаптивна здатність людини успішно долати несприятливі життєві обставини.</p> <p>Формуванню стійкості сприяють хороші когнітивні уміння, навички вирішення проблем, здатність підтримувати позитивні стосунки з однолітками, ефективні стратегії управління емоціями і поведінкою, позитивне ставлення до себе (впевненість у собі, самооцінка та саморегуляція), почуття гумору тощо.</p> <p>Навчання дітей і молоді у безпечних шкільних умовах стратегіям адаптації допомагає їм долати стреси щоденного життя та розвинути життєву стійкість, у край необхідну в умовах криз і соціальних конфліктів.</p>
Комунікація	<p>Комунікація – це двосторонній обмін інформацією з метою розуміння, включно з вербальним, невербальним та письмовим спілкуванням.</p> <p>Комунікативні навички передбачають уміння говорити, активно слухати і ставити запитання.</p>

Життєві навички (когнітивний вимір)	Опис
<p>Повага до різноманітності</p>	<p>Повага до різноманітності – це визнання й активне прийняття того, що люди є рівними з огляду на свій людський статус.</p> <p>Кожна людина є унікальною і має індивідуальні особливості, що визначені расою, етносом, статтю, сексуальною орієнтацією, соціально-економічним статусом, віком, фізичними здібностями, релігійними віруваннями, політичними переконаннями тощо.</p> <p>Повага до різноманітності – це більше, ніж толерантність, тобто пасивне прийняття відмінностей. Вона означає визнання та активне просування безумовної рівноцінності людей і народів.</p>
<p>Емпатія</p>	<p>Емпатія – це здатність зрозуміти чужі почуття і співпереживати без оціночних суджень.</p> <p>Емпатія сприяє соціальній взаємодії, позитивним взаєминам і просоціальній поведінці. Уміння співпереживати стражданням інших людей важливе для розрізнення правильного від неправильного.</p> <p>Емпатія є важливим попередником і мотиватором для просоціальної поведінки. Діти з високим рівнем емпатії більш соціально компетентні і схильні до співпраці. Здатність співпереживати також важлива для якості відносин.</p>
<p>Участь</p>	<p>Участь – це активність у діях і вплив на процеси, рішення та діяльність.</p> <p>Участь – це дія, спрямована на посилення і власного потенціалу, і потенціалу спільноти.</p> <p>Наприклад, участь у діяльності класу – це більше, ніж підняти руку. Це співпраця, обмін думками, спілкування, взаємна підтримка і взаємодопомога, словесне заохочення, співпереживання, загальна доброзичливість.</p>

Аркуш для самооцінювання “Вплив вебінарів на зміни у роботі педагога”

Ознайомтеся з дескрипторами й виберіть один із варіантів відповіді до кожного з них за шкалою

1. Ніколи / ні / важко відповісти
2. Час від часу
3. Системно

До кожного дескриптора напишіть приклад, якщо ви практикуєте таку поведінку або коментар, якщо ви цього не робите.

Дескриптор		3.	2.	1.	Приклади/ Коментарі
		Системно	Час від часу	Ніколи / ні / важко відповісти	
1.	Упроваджую принципи інклюзивного навчання під час організації гуртка (різноманітні методи навчання, різні рівні складності завдань, адаптовані матеріали та ресурси, додаткова підтримка для дітей, які її потребують тощо)				
2.	Демонструю повагу до різноманіття				
3.	Підтримую унікальність й індивідуальні особливості кожного / кожної (раса, етнос, стать, сексуальна орієнтація, соціально-економічний статус, вік, фізичні здібності, релігійні вірування, політичні переконання)				
4.	Використовую ресурсні канали (модель BASIC PH) для підвищення особистісного потенціалу вихованців				
5.	Практикую навички трансформації конфліктів				
6.	Аналізую рівень участі дітей (за Р. Хартом) у процесі підготовки та реалізації справ, проєктів, занять для посилення формування компетентностей				
7.	Вживаю дій для попередження, протидії та реагування булінгу в групі				
8.	Адаптую плани, підходи, матеріали занять для дітей з різними когнітивними та сенсорними можливостями				
9.	Інтегрую вправи / техніки, принципи тимбілдингу (командотворення) в освітній процес для зміцнення взаємодії в групі				
10.	Застосовую техніки підтримки та зцілення для підтримки особистої самоефективності та запобігання професійному вигоранню				

Дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ

www.unicef.org/ukraine

ІСАР Єднання

ednannia.ua



Центр освітніх ініціатив

79019, Україна, Львів, просп. В. Чорновола, 4

info@osvita.org

www.osvita.org

Center for Educational Initiatives

4, V. Chornovola avenue, 79019, Lviv, Ukraine